

[Ælkær.]

ejeren for forbedringer, såfremt han i sin besiddelsestid har foretaget nybygning eller ombygning, har foretaget indlæg af vand eller elektricitet, har foretaget sådanne større grundforbedringer af ejendommens jord, der varigt har forøget dennes værdi som almindeligt jordbrug, og i sin besiddelsestid, dog højst 10 år inden fratrædelsen, har foretaget nyttige og hensigtsmæssige mindre forbedringer, f. eks. jordreguleringer, mergling, kalkning, brøndsætning, hegning el. lign.

Er bygningernes vedligeholdelsestilstand eller jordens kulturtilstand ved fratrædelsen af ejendommen væsentligt forringet som følge af vanrøgt fra brugerens side, kan ejeren på tilsvarende måde kræve godtgørelse for forringelsen.

For nybygninger og ombygninger, der er foretaget efter lovens ikrafttræden, kan brugeren kun kræve godtgørelse, såfremt foranstaltningens iværksættelse er godkendt af ejeren. Nægter ejeren at godkende en sådan forbedring, som må anses for påkrævet for en rimelig drift af ejendommen og benyttelse af boligen, kan godkendelsen dog gives af vedkommende husmandsbrugskommission.

Lovforslaget om brug af visse ejendomme og boliger på landet indeholder regler for de lejehuse, der ikke omfattes af den lige omtalte lov.

I § 3 er det fastslået, at såfremt jagtretten ikke er overdraget brugeren, er ejeren pligtig at yde ham fuld godtgørelse for skade, der af dyre- og fuglevildt tilføjes brugerens markafgrøde. I de vildtrige egne har det sin store betydning, idet vildtskaderne dér kan være ret store. Og i det førstomtalte lovforslag er der taget hensyn til faunaens bevarelse. I det hele taget er befolkningens syn på vildtet en anden i dag end for en del år siden. Jagtrettens overdragelse til brugerne har givet dem ansvarsfølelse; jagtfondens virksomhed og jagtforeningernes oplysnings- og konsulentarbejde har skabt interesse og forståelse hos det store flertal af befolkningen, så at vildtbestanden har gode betingelser i vort land.

Lovforslaget om tillæg til lov om landbrugsejendomme indeholder kun de ændringer i loven om landbrugsejendomme, der er nødvendiggjort af de to første lovforslag.

Disse tre lovforslag er på flere punkter ikke så gode som ønskeligt, heller ikke som husmandsbevægelsen kunne ønske det, men de indeholder betydelige fremskridt i forhold til de gældende regler. Lejehusmæn-

denes retsstilling forbedres, og der sikres dem godtgørelse for de forbedringer, de har tilføjlet brugene.

Da grundlaget er en enstemmigt afgivet betænkning fra en kommission, hvor medlemmerne har bøjet sig mod hinanden, formoder jeg, at vi også her i dette høje ting enstemmigt kan vedtage de tre lovforslag, og jeg vil gerne på mit partis vegne anbefale dem til vedtagelse.

Nielsen-Man: Af de tre foreliggende lovforslag er lovforslaget om visse landbrugsejendommers brug og overgang til selveje langt det vigtigste. Det er jo loven om brug af huse på landet, der nu skal afløses, efter at loven er revideret og forlænget i 1927, 1935, 1943, 1950 og 1951, og efter at opsigelsesfristerne gang på gang er suspenderet. Disse huse på landet var jo de sidste levn fra fæstetiden. Brugsretten gjaldt for 8 år, afgiften var lav, 4 pct. af ejendoms-skylden. Brugene var som regel for små, og bygningerne var tit dårlige, eller også blev de det i årenes løb som følge af hele brugsforholdet. Hverken ejer eller lejer havde interesse i god vedligeholdelse eller god drift af de pågældende ejendomme. Det er da ideen med det foreliggende lovforslag at stille sådanne betingelser op, at de, der er direkte interesseret i de pågældende ejendomme, henholdsvis ejer og lejer, får interesse i en afløsning af dette brugsforhold.

Om enkeltheder i det foreliggende lovforslag kan der herske forskellige opfattelser. Der har fra flere sider, ikke mindst fra juridisk side, været visse betænkeligheder ved enkelte bestemmelser i lovforslaget, men det forlig, som er indgået i kommissionens underudvalg, er forsåvidt vandtæt, som der er truffet aftale om, at der ved lovforslagets behandling i rigsdagen ikke kan ske større ændringer, uden at baggrunden for den aftale, der er truffet i kommissionen, falder bort. Det ved rigsdagen, og forsåvidt finder jeg det urimeligt at knytte mange bemærkninger til lovforslaget, så meget mere som også jeg, således som lovforslaget er opbygget, mener, at det er et betragteligt og uomtvisteligt fremskridt, der her sker.

Dog vil jeg gerne gøre nogle enkelte bemærkninger. De brugskommissioner, som før har været nedsat — en for hver af de tre landsdele —, forsvinder nu og erstattes af en amtshusmandsbrugskommission, der får et nyt område ind under sit virkefelt. Jeg synes i og for sig, det er udmærket. Brugskommissionen havde, i hvert fald for Jyllands ved-